

Verburg

De tweede motie verzoekt de regering om dierenwelzijn op te nemen in de te ontwikkelen Nederlandse visie op de hervormingen van het Gemeenschappelijke visserijbeleid. Ook die motie is voorbarig en om procedurele redenen ontraad ik haar eveneens.

Ten slotte kom ik bij de motie over de huisvestings-systemen, waarin de regering wordt verzocht, een exportverbod in te stellen op huisvestingssystemen die in Nederland niet langer zijn toegestaan. Deze vraag heeft mevrouw Ouwehand gisteren ook gesteld, overigens in navolging van de heer Dibi, die de vragen al eerder schriftelijk aan mij had gesteld. Zij vraagt naar de bekende weg. Ik heb al eerder aangegeven, ook in antwoorden op schriftelijke vragen die zij nog eens zou kunnen nalezen, dat een dergelijk exportverbod niet verenigbaar is met de Europese geharmoniseerde gemeenschappelijke handelspolitiek en dat dit ook niet kan in het kader van de Wereldhandelsorganisatie. Dat betekent dat ik deze motie eveneens ontraad.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Ik heb twee vragen, ten eerste over de moties die het visserijbeleid betreffen. De minister begint al aanstaande dinsdag in Brussel met gesprekken over de hervormingen en over wat in grote lijnen de Nederlandse inzet zal zijn. Daarin zijn al wat keuzes gemaakt. Nu noemt de minister keurig duurzaamheid, maar wij hebben in het debat gewisseld hoe je dat invult. *Waarom wil de minister niet alvast aangeven dat bijvoorbeeld dierenwelzijn een belangrijk aandachtspunt is wat de Nederlandse regering betreft? Waarom zou de ecosysteembenadering, of zij die nu afwijst of niet, niet kunnen?*

Mijn tweede vraag betreft het exportverbod. In een interruptiedebatje met de heer Atsma heb ik aangegeven dat ik de minister eigenlijk wil uitdagen om aan te geven welke mogelijkheden er liggen. Is de minister niet ten minste bereid om te onderzoeken hoe wij die export kunnen voorkomen? Dan houd ik mijn motie aan en kan ik die nog even wijzigen.

Minister **Verburg**: Ten aanzien van de laatste motie heb ik het antwoord gegeven dat ik heb gegeven. Mevrouw Ouwehand dient een motie in. Zij heeft hier gisteren ook naar gevraagd. De heer Dibi heeft ernaar gevraagd. Dit kan gewoon niet op grond van verdragen die er liggen. Als mevrouw Ouwehand mij een uitspraak wil ontlokken of mijn visie ergens op wil hebben, moet zij daarover een debat organiseren. Dat doe ik niet naar aanleiding van zo'n motie.

Waarom ontraad ik beide moties? Omdat wij bezig zijn die visie op te bouwen. Gisteren heeft de Kamer gevraagd op welke wijze ik daarmee bezig ben. Toen heb ik gezegd: wat ik doe, is aan Nederlandse burgers vragen wat hun opvatting is en wat zij ervan zouden vinden. Dat leggen wij heel zorgvuldig voor. Dat doen wij ook met betrekking tot de toekomst van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Wij houden kajuutgesprekken en ik houd nog rondetafelgesprekken. Dan is het een beetje onzorgvuldig om wanneer je de planning hebt om in september met een afgewogen visie naar uw Kamer te komen, dan half mei te zeggen: maar u moet dat en dit, zonder de samenhang der dingen ook mee te wegen. Die samenhang der dingen heb ik gisteren ook in het algemeen overleg geschetst: waar denken wij aan, dit zijn ongeveer de randvoorwaarden, daarbinnen gaan wij dat invullen. Wat mevrouw Ouwehand nu doet, is

selectief winkelen daarin. Daar ben ik het niet mee eens, dat vind ik onverstandig. Dat is de reden waarom ik deze beide moties ontraad.

De **voorzitter**: Heel kort, mevrouw Ouwehand, want u hebt hierover gisteren al uitgebreid van gedachten gewisseld.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Dat valt nogal tegen, voorzitter, want de minister verwijst steeds naar antwoorden op Kamervragen die zij zou hebben gegeven. Maar daarin hebben wij niet gevraagd naar een exportverbod, dus het stelt mij gewoon teleur dat de minister niet inhoudelijk wil reageren op de mogelijkheden die er wel zitten in zo'n motie. Ik houd de motie aan en ik zal die vermoedelijk wijzigen in de vraag om een onderzoek, want ik denk dat de Kamer zich daarin wel kan vinden.

Wat de discussie betreft over de vraag met welke inzet wij nu naar Europa gaan, terwijl er nog een visie moet worden opgebouwd, de minister heeft daar een punt. Die ecologische benadering is wel een verdere uitwerking van duurzaamheid. Daar wil ik nog wel even verder over nadenken, maar waarom zou de minister dierenwelzijn niet vast nu in de groep gooien in Europa? Dan weet iedereen toch dat het eraan zit te komen? Dat wil de minister toch?

Minister **Verburg**: Ik heb mij gisteren uitgesproken over het opstellen van een zorgvuldige, samenhangende visie, waarin duurzaamheid centraal zal staan, en innovatie om die duurzaamheid verder te bevorderen. Ik heb nog een aantal randvoorwaarden genoemd, maar wat mevrouw Ouwehand nu doet, is selectief shoppen. Ik vind dat niet zorgvuldig, maar mevrouw Ouwehand gaat daar zelf over. Ik ga over mijn oordeel over deze motie.

De **voorzitter**: Op verzoek van mevrouw Ouwehand stel ik voor, haar motie (21501-32, nr. 335) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

Minister **Verburg**: Mevrouw Ouwehand krijgt in september alle gelegenheid om de totale, samenhangende visie te beoordelen. Ik vraag de Kamer om die timing aan te houden. Dan kunnen wij alles in samenhang beoordelen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Over vijf minuten zullen wij stemmen over de moties.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

In stemming komt de motie-Ouwehand (21501-32, nr. 333).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Ouwehand (21501-32, nr. 334).

Verburg

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt van 14.05 uur tot 14.30 uur geschorst.

Aan de orde is het **speddebat** over **kredietverlening en zakelijke kredietverlening bij ING**.

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Financiën en de minister van Economische Zaken van harte welkom. De spreektijd is, zoals bekend, drie minuten. Als u kort interrumpeert, zeg ik ook tegen de heren Weekers en Elias, dan hoeven wij daar geen afspraken over te maken. Als het lang duurt, dan moeten wij wel afspraken maken. Ik zou kiezen voor kort.

Het woord is aan de aanvraagster van het debat, mevrouw Sap van GroenLinks.

□

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Voorzitter. GroenLinks maakt zich zorgen over de kredietverlening. Al tijden blijft deze kwestie hangen in een welles/nietes-discussie tussen banken en ondernemers. Ondertussen blijven nieuwe, gezonde investeringsprojecten op de plank liggen. Zo maakte de directeur van het Planbureau voor de Leefomgeving vandaag bekend dat de kredietcrisis wereldwijd tot een halvering van de kredieten voor duurzame innovatie heeft geleid. De sluiting van de kredietkraan heeft ernstige gevolgen. Het tast niet alleen de groene innovatie aan, maar leidt ook tot onnodig verlies van banen, van toekomstperspectief van mensen en tot een verdere aantasting van de reputatie van de banken. GroenLinks vindt daarom dat de ministers het probleem serieuzer moeten nemen dan uit de brief van afgelopen vrijdag blijkt.

Wij hebben nu te maken met de ernstigste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog, maar toch gaat het volgens deze ministers redelijk met de kredietverlening door de banken, beter dan tijdens eerdere perioden van crises. Als dat werkelijk waar zou zijn, dan schreeuwt dat toch om een verklaring? Onze banken zitten nog steeds in grote problemen, hebben moeite om kapitaal aan te trekken, stellen volgens De Nederlandsche Bank ook scherpere voorwaarden, en toch verlenen ze meer krediet dan in eerdere crises? Dan moet je toch als verantwoordelijk bewindspersoon de banken en de toezichthouders bij je roepen om te doorgronden wat hier nu werkelijk aan de hand is? Wat gaat er dan schuil achter die globale cijfers over de kredietverlening? Dat moet je dan toch boven tafel willen krijgen? Nu de bewindspersonen dat zelf in hun brief van vrijdag niet doen, vind ik dat de Kamer hier aan zet is en de bewindslieden tot de orde moet roepen. Ik vind deze bewindspersonen op dit punt echt te laks in het achterhalen van de werkelijkheid.

De econoom Sweder van Wijnbergen suggereerde afgelopen maandag in de Volkskrant wat de GroenLinks-fractie al langer vreesde. Hij geeft twee verklaringen voor de kredietgroei. Bedrijven kunnen geld opnemen uit kredietfaciliteiten die al aan hen zijn toegekend, maar nog niet zijn volgelopen. Ze kunnen van de bank ook een nieuwe lening krijgen. Na de kredietcrisis hebben

bedrijven razendsnel hun kredietfaciliteiten volledig opgenomen, terwijl er juist minder nieuwe kredieten zijn afgesloten, zo blijkt uit Amerikaans onderzoek. In Nederland doet zich volgens Van Wijnbergen ongetwijfeld hetzelfde fenomeen voor. Het volledig gebruiken van de bestaande kredietfaciliteiten of het laten vollopen van de bestaande kredietfaciliteiten zou de cijfers van De Nederlandsche Bank over de kredietverlening kunnen flatteren. Ik hoor graag van de minister van Financiën of dit in Nederland inderdaad het geval is, en of dat ook die schijnbare paradox kan verklaren dat wij tegelijkertijd in de zwaarste crisis ooit zitten, maar dat het toch nog lijkt mee te vallen met de kredietgroei. In de brief die wij voor de zomer nog krijgen, wil ik de uitgesplitste cijfers op dit terrein zien. Ik krijg graag een toezegging op dit punt.

Ten slotte heb ik een vraag aan beide bewindspersonen. Vinden zij het werkelijk acceptabel dat de banken door hun kredietbeleid procyclisch werken en de crisis versterken? De fractie van GroenLinks hoopt van harte van niet, maar wij lezen dat wel in de brief van vrijdag. Graag hoor ik van deze bewindspersonen dat zij alsnog bereid zijn om na te denken over effectieve manieren om banken positief te laten bijdragen aan de economie en dat zij een eind willen maken aan de procyclische werking.

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Ik deel een belangrijk deel van de kritiek van mevrouw Sap, maar ik mis een onderdeel in haar verhaal. Daarover hebben wij al een aantal keren in de Kamer gesproken. Misschien is er in het verleden wel te gemakkelijk krediet verleend. Dan is het niet meer dan logisch dat banken dat regime hebben aangescherpt. Daar hoor ik mevrouw Sap niet over. Hoe staat de GroenLinks-fractie daarin?

Mevrouw **Sap** (GroenLinks): Overkreditering, dus te gemakkelijk krediet verlenen, is ook volgens de fractie van GroenLinks een van de belangrijkste oorzaken van de crisis waar wij nu in zitten. Deze te gemakkelijke kredietverlening heeft zich met name in de Verenigde Staten voorgedaan op de huizenmarkt, met de particuliere hypotheek, en in mijn visie wat minder op de bedrijvenmarkt. Uiteraard moeten banken heel goed kijken of ze te risicovolle projecten al dan niet voor hun rekening willen nemen. Wij hebben het nu over iets anders, namelijk over hardnekkig aanhoudende signalen dat banken in principe gezonde investeringsprojecten en nieuwe aanvragen niet meer willen honoreren en eigenlijk alleen nog oude kredieten laten vollopen. Dat is een tegenreactie die te sterk is en te ongewenst. Bovendien versterkt zij de crisis en dat moeten wij niet willen.

De heer **Cramer** (ChristenUnie): Ik snap wel wat mevrouw Sap zegt. Toch vraag ik mij af of de situatie in dit debat – dat kan handig zijn in een debat – niet al te zwart-wit voorgesteld wordt. Mevrouw Sap zegt dat het hierbij gaat om een antireactie van de banken. In mijn termijn zal ik nog ingaan op het spel dat momenteel gespeeld wordt. Mevrouw Sap zegt dat het probleem zich vooral op de huizenmarkt voordeed. Misschien kregen ook bedrijven vanuit een soort rozegeur-en-maneschijngedachte wel te gemakkelijk krediet. Die situatie is nu veranderd. Dat is wellicht een signaal dat het hele systeem te zwak geworden was.